

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 10741/2023
01.02.2024. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић и Драгане Бољевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., Republika Rumuniја, чији је пуномоћник, Момчило Булатовић адвокат из ..., против тужене Републике Србије - Министарство правде, коју заступа Државно правобранилаштво са седиштем у Београду, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 3921/20 од 08.12.2022. године, у седници већа одржаној дана 01.02.2024. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж 3921/20 од 08.12.2022. године и предмет **враћа** другостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 3921/20 од 08.12.2022. године, ставом првим изреке, преиначена је пресуда Вишег суда у Београду П 2233/17 од 02.10.2018. године, која је исправљена решењем тог суда П 2233/17 од 28.08.2020. године, у првом ставу изреке тако што је одбијен тужбени захтев којим је тужилац тражио да се тужена обавезе на исплату накнаде материјалне штете за изгубљену зараду у укупном износу од 103.314,48 евра у динарској противвредности по средњем курсу Народне банке Србије на дан доспећа сваког појединачног износа наведеног у том ставу изреке, са законском затезном каматом на те износе почев од означених датума па до њихове исплате. Ставом другим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена пресуда Вишег суда у Београду П 2233/17 од 02.10.2018. године, која је исправљена решењем тог суда П 2233/17 од 28.08.2020. године, у другом ставу изреке којим је одбијен тужбени захтев за исплату накнаде материјалне штете због изгубљене зараде преко досуђеног укупног износа од 103.314,48 евра до тражених 152.316,10 евра у динарској противвредности по средњем курсу Народне банке Србије на дан доспећа сваког појединачног износа, са законском затезном каматом на сваки појединачни месечни износ од доспећа до исплате. Ставом трећим изреке, преиначена је одлука о трошковима поступка садржана у трећем ставу изреке пресуде Вишег суда у Београду П 2233/17 од 02.10.2018. године, исправљене решењем тог суда П 2233/17 од 28.08.2020. године, и обавезана тужена да накнади тужиоцу трошкове парничног поступка у износу од 366.000,00 динара у року од 15 дана од дана пријема отправка пресуде. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужилац да на име трошкова другостепеног поступка исплати туженој износ од 75.000,00 динара у року од 15 дана

од дана пријема отправка пресуде. Ставом петим изреке, одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Одлучујући о изјављеној ревизији, на основу члана 408. ЗПП, Врховни суд је нашао да је тужиочева ревизија основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац се налазио у притвору од 14.04.2008. године до 24.06.2014. године. Пресудом Кж1 6715/13 од 24.06.2014. године тужилац је ослобођен од оптужбе да је извршио кривично дело убиства из члана 47. став 2. тачке 4. и 6. Кривичног закона, а решењем донетим истог дана према њему је укинут притвор. Пре лишавања слободе по расписаној међународној потерници тужилац је био запослен у Италији, а радни однос му је престао 07.07.2008. године. Изгубљена зарада за период од лишења слободе до укидања притвора утврђена је вештачењем, у бруто и нето месечним износима, исказаним у валути евро.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је делимично усвојио тужбени захтев и досудио тужиоцу накнаду материјалне штете у висини нето изгубљене зараде у спорном периоду. По становишту тог суда, заснованом на одредби члана 584. став 1. Законика о кривичном поступку и одредбама чланова 155. и 189. став 1. Закона о облигационим односима, тужилац има право на накнаду тражене материјалне штете која је проузрокована неоснованим лишењем слободе, у нето износима утврђеним налазом вештака, сачињеним на основу доказа о радном ангажовању тужиоца и висини његове зараде предложеним у тужби и до закључења припремног рочишта, прихватајући и писане доказе издате од стране органа Републике Италије без потребе за њиховом легализацијом, у смислу члана 20. Конвенције између Федеративне Народне Републике Југославије и Италијанске Републике о узајамној правној помоћи у грађанским и управним стварима од 03.12.1960. године („Службени лист СФРЈ - Међународни уговори и други споразуми“ број 5/63).

Другостепени суд је, одлучујући о жалбама странака, усвојио жалбу тужене и преиначио првостепену пресуду у делу којим је усвојен тужбени захтев, а одбио жалбу тужиоца. По становишту тог суда, основани су жалбени наводи тужене о погрешном тумачењу одредби означене Конвенције. Позивајући се и цитирајући одредбе чланова 17. став 1. и 3, 18, 19. и 20. Конвенције, другостепени суд је закључио да су исправе које је издао тужиочев послодавац приватне исправе које нису оверене од стране надлежног органа (јавног бележника), због чега не могу имати одговарајућу правну снагу да би могле бити употребљене као доказно средство. По налажењу тог суда, тек овером од стране надлежног органа Републике Италије те исправе добијају елеменат јавне исправе која затим може, а и не мора бити легализована, у зависности од постојања билатералних споразума. Из тих разлога, другостепени суд је нашао да

тужилац није доказао висину штете у складу са члановима 7, 228. и 231. став 2. ЗПП, па је зато преиначио првостепену пресуду у делу којим је усвојен тужбени захтев. Жалбу тужиоца другостепени суд је одбио са образложењем да не прихвата разлоге првостепеног суда за одлуку о делимичном одбијању тужбених захтева, али да то не утиче на правилност одлуке јер тужилац није доставио доказе који имају одговарајућу правну снагу и који би се могли сматрати поузданим доказом о висини изгубљене зараде.

По становишту ревизијског суда, основани су наводи тужиоачеве ревизије да је у другостепеном поступку учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. ЗПП, као и да је погрешно примењено материјално право.

Одредбе чланова 7. и 228. ЗПП прописују дужност странака да изнесу све чињенице на којима заснивају своје захтеве и да предложи доказе којима се утврђују те чињенице, односно којима оспоравају наводе и доказе противника. У члану 231. став 2. наведеног закона садржано је правило о терету доказивања, тако што је предвиђено да странка која тврди да има неко право сноси терет доказивања чињенице која је битна за настанак или остварење права, ако законом није другачије прописано. Према ставу првом тог члана, ако суд на основу изведених доказа (члан 8) не може са сигурношћу да утврди неку чињеницу, о постојању чињенице примениће правило о терету доказивања.

У спору за накнаду штете на тужиоцу (оштећеном) је терет доказивања чињенице настанка штете и њене висине, као и чињенице од које зависи одговорност туженог (штетника).

Исправе су један од доказа (доказних средстава). Одредбом чланова 238-243 ЗПП регулисане су само јавне исправе. Тим одредбама дат је појам јавне исправе и одређена њена доказна снага - јавна исправа доказује истинитост онога што се њом потврђује или одређује (члан 238. став 1. и 2), тако да се у оцену њене доказне снаге суд не упушта и предвиђено да страна јавна исправа која је прописно оверена има, под условом узајамности, исту доказну снагу као и домаћа јавна исправа (члан 239). Све друге исправе које се не могу подвести под појам јавне исправе, онако како је дефинисан законом, су нејавне исправе. Такве су, како исправе које потичу од појединца (приватне исправе), тако и исправе коју је издао државни орган или организација, али ван делокруга својих јавних овлашћења. Посебни прописи о доказној снази нејавних исправа не постоје, па зато њихову тачност суд узима у обзир по слободној оцени.

Тужилац штету и њену висину доказује исправама страног послодавца - страним нејавним (приватним) исправама. Не постоје ни посебни прописи о доказној страни страних нејавних (приватних) исправа тако да оне, по становишту Врховног суда, у том погледу имају исти третман као и домаће приватне исправе.

Управо зато, доказну снагу исправа које је тужилац доставио током поступка није било могуће ценити са позивом на одредбе наведене Конвенције. Одредба члана 17. те Конвенције односи се на акте о грађанском стању састављене на територији држава уговорница, и када се она односе на странце неког трећег држављанства

(тузилац је румунски држављанин) који пребавају на територији друге стране уговорнице, и кад се траже у интересу управног поступка. Шта се сматра актом о грађанском стању таксативно је предвиђено чланом 19. Конвенције и у њих се не могу сврстати исправе које је тузилац доставио као доказе о насталој штети и њеној висини, а нема места примени ни члана 20. Конвенције којим је искључена потреба легализације докумената наведених у том члану, која су доказна средства док се не докаже супротно.

Следствено изложеном, по становишту ревизијског суда, доказна снага страних нејавних (приватних) исправа, које је тузилац доставио и на основу којих је сачињен налаз вештака о висини изгубљене добити за време док се неосновано налазио у притвору, погрешно је цењена применом одредби означене Конвенције јер се оне не односе на ту врсту исправа. Због тога је другостепени суд учинио битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. у вези са члановима 7, 228. и 231. став 2. ЗПП, на коју се указује изјављеном ревизијом и која је утицала на правилност одлуке о жалбама обе странке.

Из тог разлога, побијана пресуда је укинута и предмет враћен другостепеном суду на поновно суђење.

У поновљеном суђењу другостепени суд ће отклонити ту битну повреду одредаба парничног поступка и поново одлучити о жалбама обе странке, ценећи све њихове наводе који се тичу доказаности чињенице и висине настале штете (тужена), односно примене материјалног права у погледу досуђеног износа накнаде (тузилац).

Укинута је и одлука о трошковима поступка јер зависи од коначног исхода спора.

Са свега наведеног, на основу члана 415. став 1. и члана 416. став 2. ЗПП, одлучено је као у изреци.

Председник већа - судија
Бранислав Босиљковић, с.р.

За тачност отправака
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић